

–Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri: Hukuki Boyut–
13. Ders:
Vize Serbestîsi Diyalogu ve Geri Kabul Anlaşması
(Göç İşbirliği)

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

1

Türkiye – Avrupa Birliği Göç İşbirliği: Ön Tespit

Vize Serbestîsi Diyalogu kimin*, Geri Kabul Anlaşması kimin* talebi olabilir?

*AB mi, Türkiye mi?

- Geri Kabul Anlaşması – AB'nin talebi
- Vize Serbestîsi Diyalogu – Türkiye'nin talebi

2

2

Ön Tespit

AB Geri Kabul Anlaşması'nı istiyor; çünkü...

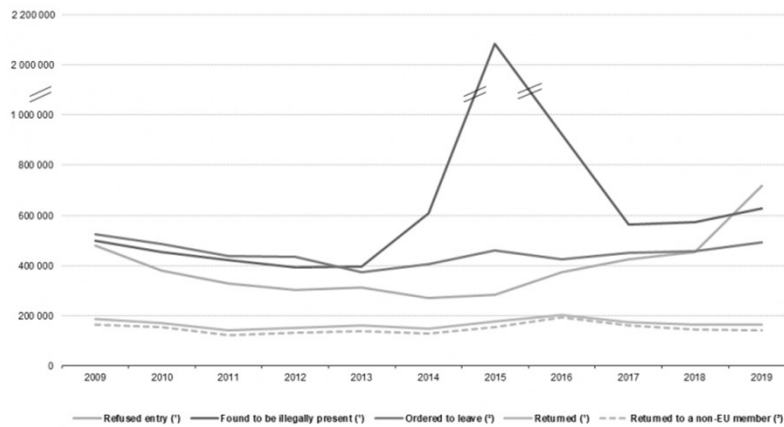
- Her yıl 400.000 ila 500.000 üçüncü ülke vatandaşı hakkında AB'den gönderme kararı alınıyor.
 - AB'ye hukuka aykırı olarak girmek veya AB'de hukuka aykırı olarak kalmak nedeniyle
- Bu kişilerden yalnızca **%30'u** köken ülkesine veya transit geçtiği ülkeye gönderilebiliyor.
 - Komisyon websitesi verileri kullanılmıştır. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy/return-readmission_en

3

3

Mavi: Bir Ülkede Hukuka Aykırı Bulunanlar, Turuncu: Gönderme Kararı Alınanlar,
Yeşil: Gönderilenler, Çizgili Yeşil: AB üyesi olmayan bir devlete gönderilenler,
Sarı: Hakkında Giriş Yasığı Alınanlar

Non-EU citizens subject to the enforcement of immigration legislation in EU Member States, 2009-2019
(number)

Note: coverage for the EU-27 changes over time (see footnotes). Data are provided by the Member States since reference year 2008. The y-axis is interrupted.

(*) 2009-2012: excluding Croatia

(*) 2011: excluding Luxembourg; 2009 and 2010: excluding Denmark; 2009-2012: excluding Croatia; 2014: excluding Austria.

(*) 2009-2012: excluding Croatia; 2014-2015: excluding Austria.

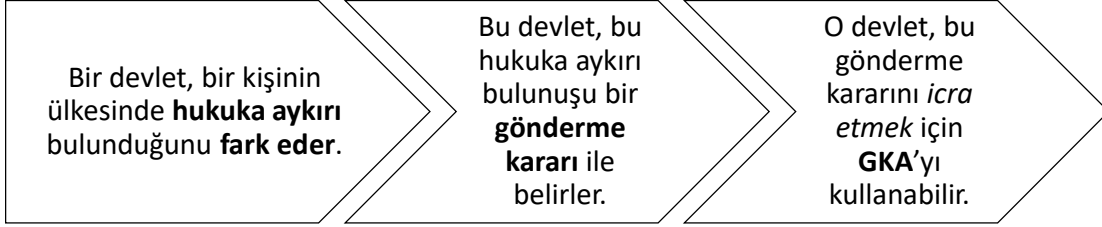
Source: Eurostat (online data codes: migr_eirts, migr_eipre, migr_eiord and migr_eirtn)

eurostat

4

4

Ön Tespit / Gönderme Süreci

AB açısından Geri Kabul Anlaşması (GKA)

- AB'de hukuka aykırı bulunan üçüncü ülke vatandaşlarını AB'den göndermek için en önemli **araç** olarak görülmektedir.

5

5

Ön Tespit

Türkiye, Vize Serbestîsi Diyalogu'nu istiyor; çünkü

- Türk vatandaşlarının Schengen alanına kısa süreli seyahati halinde «vize çilesi» bitsin istiyor.

6

6

Geri Kabul Anlaşması

İmza: 16 Aralık 2013

Yürürlük: 1 Ekim 2014

GKA, öz olarak,

- karşılıklılık temelinde,
- Türkiye veya AB üyesi bir devlet açısından
- *düzensiz göçmen* olan vatandaş, üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişinin
- duruma göre geri kabulü veya transit geçişi ile ilgili
- koşulları, esasları ve usulleri
- düzenlemektedir.

7

7

Geri Kabul Yükümlülükleri

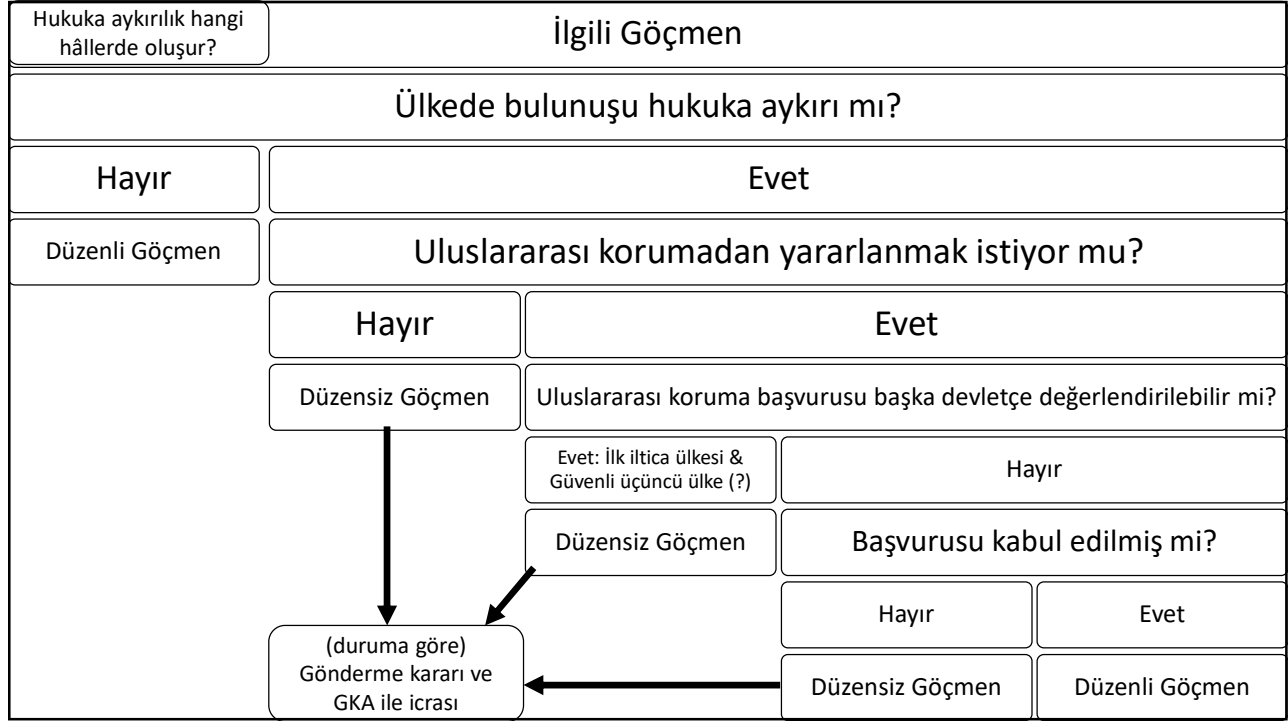
Vatandaş ile ilgili geri kabul yükümlülüğü (1 Ekim 2014)

Üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız ile ilgili geri kabul yükümlülüğü (1 Ekim 2017 & 1 Haziran 2016 (?))

- Özellikle, ör: Türkiye'den transit geçerek AB'ye (ör: Yunanistan'a) giriş yapmış olanlar
- Ülkede hukuka aykırı olarak bulunan kişiler (*düzensiz göçmen*)
- Bu yükümlülük, her ne kadar kağıt üstünde *nötr* olsa da, pratikte, Türkiye'nin zararına *eşitsiz* sonuçlar doğuracaktır.

8

8

9

**4 NİSAN 2016 TARİHİNDEN İTİBAREN
TESLİM ALINAN DÜZENSİZ GÖÇMENLER**

UYRUK	TOPLAM	UYRUK	TOPLAM
GENEL TOPLAM	1824	GENEL TOPLAM	1824
PAKİSTAN	707	FİLİSTİN	6
SURİYE	351	TUNUS	5
CEZAYİR	192	FİLDİŞİ	5
BANGLADEŞ	102	HAİTİ	4
AFGANİSTAN	101	LÜBNAN	4
İRAK	91	MALİ	4
FAS	56	DOMİNİK	3
İRAN	49	HİNDİSTAN	3
MISIR	22	KONGO	2
NİJERYA	18	YEMEN	2
SRI LANKA	17	BURKİNA FASO	1
DEMOKRATİK KONGO	16	GAMBIYA	1
KAMERUN	14	KOMORLAR	1
NEPAL	11	NİJER	1
MYANMAR	9	SİERA LEONE	1
GİNE	9	SUDAN	1
SENEGAL	7	ÜRDÜN	1
GANA	6	ZİMBABVE	1

4 Nisan 2016 – 27 Mayıs 2016

TC
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
T.C. - MİLLÎ HİZMETLER
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü versel

18795 | 27/05/2016
Bu İçeriği Paylaş | Sayfayı Yazdır

10

<https://www.goc.gov.tr/geri-alim>

4 NİSAN 2016 TARİHİNDEN İTİBAREN TESLİM ALINAN DÜZENSİZ GÖÇMENLER

UYRUK	TOPLAM	UYRUK	TOPLAM
PAKİSTAN	743	LÜBNAN	6
SURİYE	389	FİLDİŞİ	6
CEZAYİR	198	SIERRA LEONE	5
AFGANİSTAN	143	HAİTİ	4
İRAK	130	MALİ	4
BANGLADEŞ	106	DOMİNİK	3
FAS	59	HİNDİSTAN	3
İRAN	56	KONGO	2
MISIR	33	YEMEN	2
DEMOKRATİK KONGO	29	ÜRDÜN	2
NİJERYA	24	BURKINA FASO	1
KAMERUN	21	GAMBIYA	1
SRİ LANKA	17	KOMORLAR	1
FİLİSTİN	17	NİJER	1
NEPAL	12	SOMALİ	1
GANA	11	SUDAN	1
GİNE	10	ÖZBEKİSTAN	1
MYANMAR	9	TOGO	1
SENEGAL	8	ZİMBABVE	1
TUNUS	8		
GENEL TOPLAM		2.069	

11

11

Vize Serbestisi Diyaloğu

Vize Serbestisi Diyaloğu nasıl ilerlemektedir?

Birinci Aşama

- Bakanlar Konseyi (21 Haziran 2012)
 - Komisyon Türkiye'ye yönelik olarak vize serbestisi sürecini başlatsın.
- Türkiye ile AB (21 Haziran 2012)
 - Geri Kabul Anlaşması parafe edilmiştir.

12

12

Vize Serbestisi Diyalogu

İkinci Aşama

- Türkiye ile AB (16 Aralık 2013)
 - Geri Kabul Anlaşması imzalanmıştır.
 - Vize Serbestisi Diyaloguna ilişkin Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.
 - Yol Haritası belirlenmiştir.
 - 72 Kriter

13

13

Vize Serbestisi Diyalogu

Yol Haritası / Beş Ana Başlık / 72 Kriter

- Belge güvenliği
- Göç yönetimi
- Kamu düzeni ve güvenliği
- Temel haklar
- Düzensiz göçmenlerin geri kabulü

14

14

Vize Serbestisi Diyalogu

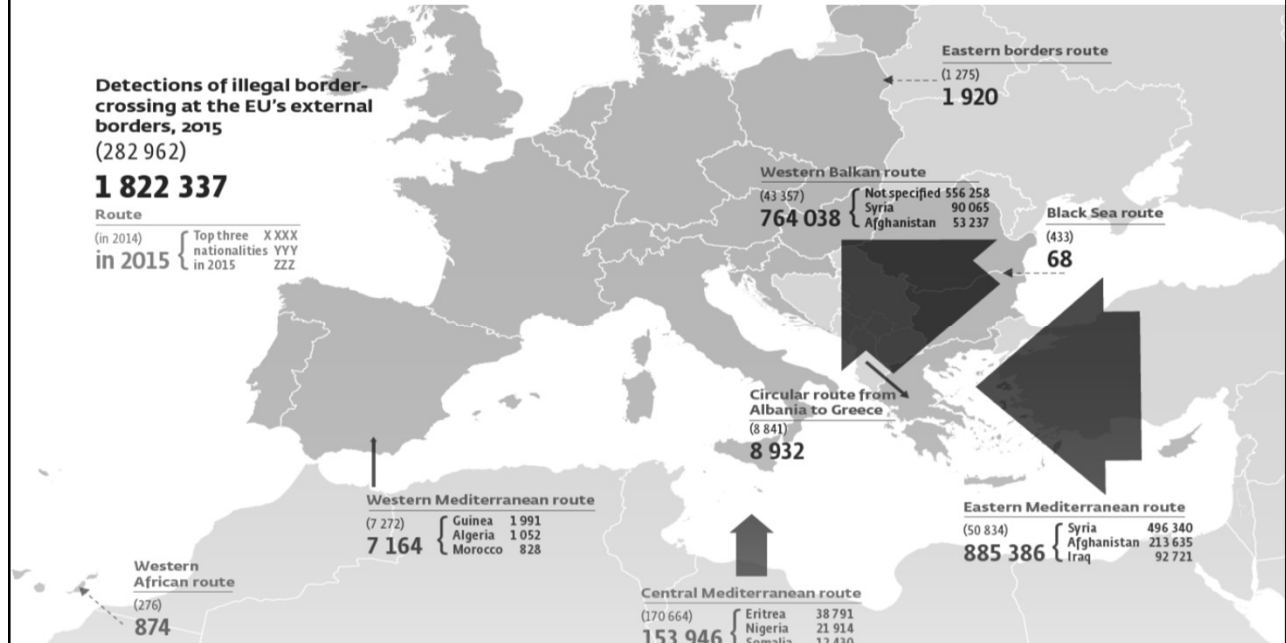
Orijinal Plan

- 1 Ekim 2017'de Geri Kabul Anlaşması temelinde üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız ile ilgili geri kabul yükümlülüğü başlasın.
- 1 Ekim 2017'de vize serbestisi gerçekleşsin.

15

15

2015'te saptanan hukuka aykırı sınır geçişleri

16

Vize Serbestisi Diyalogu

Birinci Revizyon: Türkiye – AB Hükümet ve Devlet Başkanları Toplantısı (Kasım 2015)

- Geri Kabul Anlaşması Haziran 2016'da tam işlerlik kazansın.
- Vize Serbestisi Diyalogu hızlandırılınsın. (Ekim 2016'da vize serbestisi gerçekleşsin.)
 - +
 - Ortak Göç Eylem Planı uygulansın.
 - Türkiye için Sığınmacı Mali İmkani oluşturulsun.
 - Türkiye – AB Üst Düzey Diyalogu güçlendirilsin.
 - Gümrük Birliği güncellensin.
 - Katılım müzakerelerine hız verilsin.

17

17

Vize Serbestisi Diyalogu

İkinci Revizyon: III. Türkiye – AB Hükümet ve Devlet Başkanları Toplantısı (18 Mart 2016)

- Türkiye ile Yunanistan arasındaki ikili Geri Kabul Anlaşması 20 Mart 2016'dan itibaren tam işlerlik kazansın.
- Vize Serbestisi Diyalogu hızlandırılınsın. (1 Haziran 2016'da vize serbestisi gerçekleşsin.)
 - +
 - Düzensiz göçün önlenmesi amacıyla "1'e 1" formülü hayata geçirilsin.
 - Tahsis edilen 3 milyar avronun kullanımı hızlandırılınsın, ilave 3 milyar avro fon sağlansın.
 - Gümrük Birliği güncellensin.
 - Katılım müzakerelerine hız verilsin.

18

18

<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

**BİREBİR FORMÜLÜ KAPSAMINDA ÜLKEMİZDEN ÇIKIŞ YAPAN
SURIYELİLERE İLİŞKİN İSTATİSTİKİ BİLGİLER**

ÜLKE	TOPLAM
TOPLAM	32.752
ALMANYA	12.547
AVUSTURYA	213
BELÇİKA	1.795
BULGARİSTAN	85
DANİMARKA	31
ESTONYA	59
FİNLANDIYA	2.541
FRANSA	5.107
HİRVATİSTAN	250
HOLLANDA	4.938
İSPANYA	906
İSVEÇ	2.961
İTALYA	396
LETONYA	46
LİTVANYA	102
LÜKSEMBURG	206
MALTA	17
PORTEKİZ	450
ROMANYA	68
SLOVENYA	34

*31.03.2022 tarihi itibarıyla

19

19

Vize Serbestisi Diyalogu

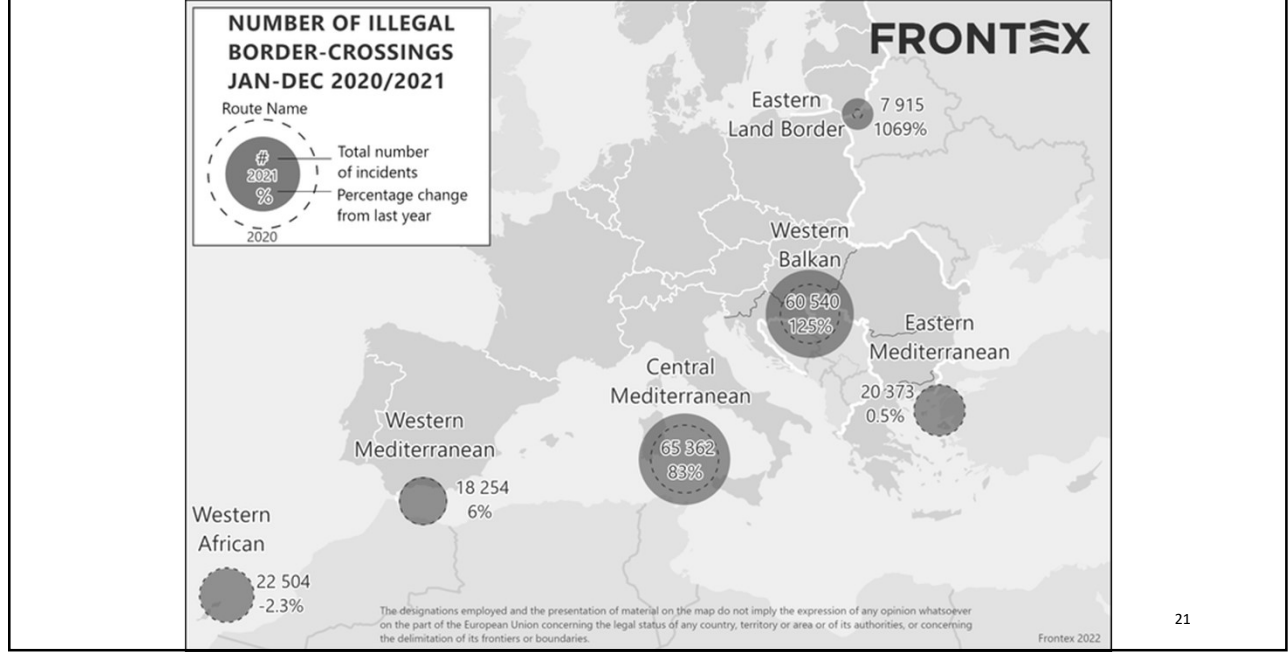
Komisyon (4 Mayıs 2016)

- 539/2001 sayılı Tüzük'te değişiklik önermiştir.
 - Türk vatandaşlarının Schengen alanına kısa süreli seyahati halinde vize istenmesin.
- Türkiye'nin yol haritasında yerine getirmesi gereken kriterler olduğunu not düşmüştür.

20

20

2021'de saptanan hukuka aykırı sınır geçişleri

21

22 Mart 2021 / Yüksek Temsilci Raporu

AB-Türkiye Siyasi, Ekonomik ve Ticari İlişkileri Durumu Raporu (Yüksek Temsilci – 22 Mart 2021)

- Siyasi ilişkiler
- AB ile Türkiye Arasındaki İkili ilişkiler
- Ekonomi ve Ticaret
 - Sonuç: aşamalı, orantılı ve geri döndürülebilir bir yaklaşımla olası işbirliği alanları belirlemek...
 - *<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10101/2021/EN/JOIN-2021-8-F2-EN-MAIN-PART-1.PDF>

22

22

22 Mart 2021 / Yüksek Temsilci Raporu

AB ile Türkiye Arasındaki İkili İlişkiler

- Ortaklık Anlaşması
- Katılım müzakereleri, kriterler, katılım öncesi yardımı
- Göç ve 2016 AB – Türkiye Bildirisi
- Zirveler ve Üst Düzey Diyaloglar
- Halklar arası temas ve Türkiye'nin AB programlarına katılımı
- **Vize liberalizasyonu**
- AB kısıtlayıcı tedbirleri

23

23

22 Mart 2021 / Yüksek Temsilci Raporu

Vize liberalizasyonu...

...Kriterler

- Yol haritasındaki 6 kriter* *hala* karşılanmamıştır.
- Yol haritasındaki diğer kriterler *geçici olarak* karşılanmış sayılır, dolayısıyla devamlı gözetim altında tutulmalıdır.

...Yardım teklifi

- Komisyon uzmanları, Avrupa Konseyi uzmanları ile birlikte, kalan koşulları karşılamak üzere Türkiye'ye teknik yardım önermeyi sürdürmektedir.

24

24

22 Mart 2021 / Yüksek Temsilci Raporu

*Yol Haritasındaki 6 Kriter

- Yolsuzlukla mücadele ile ilgili önlemler
- Cezai konularda adli işbirliği yapmak (Tüm AB üyesi devletler ile)
- EUROPOL ile Operasyonel İşbirliği Anlaşması yapmak
- AB standartları ile uyumlu kişisel verilerin korunması mevzuatı
- Örgütlü suçlar ve terörizm ile ilgili hukuki çerçeveyi AİHS, AB müktesebatı ve üye devlet uygulamaları ile aynı hizaya getirmek
- Geri Kabul Anlaşması'nın tüm hükümleriyle ve tüm üye devletlere karşı uygulanması

25

25

Vize Serbestisi Diyalogu

Vize Serbestisi Diyalogu

- Göç krizi dinince yerinde saymaya başlamıştır.

AB

- Yol haritasındaki tüm kriterlerin yerine getirilmesini beklemektedir.

Türkiye

- Geri Kabul Anlaşması'nı –üçüncü ülke vatandaşları dahil– tam olarak uygulamayı, vize serbestisi sağlanana kadar, ötelemiştir.

26

26